

„Ellepiger”

MELLEM SORØ OG FUGLEBJERG FOR 100 ÅR SIDEN

Af J. Heltoft

Den fynske bonde Mads Hansen fra Hundstrup i Sydfyn blev med sine „Digte” (1866) kendt i vide kredse. „Jeg er en simpel bondemand” og „Opvåvni” bruges stadig ved fællessang og korsang og er vidnesbyrd om digterens poetiske sindelag og lette sprogbrug.

Mads Hansen havde et stort fuldskæg og blev med sit karakteristiske udseende let genkendt, når han var på rejse. I året 1867 var han, 33 år gammel, sammen med to andre unge sydfynske bønder en tur i København. Den ene af disse var Peder R. Møller, som senere skrev nogle skuespil, der ikke alene blev udført af dilettanter, men også blev opført på københavnske teatre.

Peder R. Møller fortæller i sin bog „Mads Hansen” (1881) følgende træk fra den nævnte tur til København:

Vi ville besøge en bekendt i Fuglebjerg på Sjælland, stod derfor ud af toget ved Sorø og begav os kl. 9 om aftenen til fods sydefter. Det var en dejlig majmånedsaften med fuglesang, med frøers kvækken i hvert kær og mosekonens brygning over alle dale og enge. Vi var alle tre i lystigt humør, ikke mindst Mads Hansen, der mente, at der absolut måtte møde os et eventyr på vor natlige fodtur.

„Ellepiger“

„Enten falder vi blandt røvere, når vi kommer ind i de store skove“, sagde han, „eller også danser ellepigerne os ud over engene. Pas bare på!“ — Efter et par timers vandring mødte vi tre gamle kvinder, som så ud til at være i en alder mellem 60—70 år.

„Der har vi ellepigerne!“ sagde Mads Hansen.

På hovedet bar de store „kyser“ og på fødderne træsko af den sjællandske facon med høje snabler og kobberkramme. Vi standsede dem med: „Kan I sige os, om dette er den rigtige vej til Fuglebjerg?“

„Ja, det er,“ lød svaret, „I kan ikke tage fejl, når I følger denne landevej til Frederikskilde kro.“ — „Har vi langt?“ spurgte vi. — „Å nej, ikke så langt endda. — Men tør vi spørge, hvor kommer I fra så sildig?“ — Vi svarede: „Fra Fyn!“ — „Fra Fyn, såh! Hvad kant af Fyn?“ — „Fra Svendborgkanten,“ svarede vi.

„Så ved I dog vist, hvor Hundstrup ligger?“

„Jo,“ svarede vi, „der har vi ofte været.“

„I skulle vel ikke kende Mads Hansen, som har skrevet de kønne sange?“ spurgte de i munden på hverandre og trådte os ganske nær.

„Å jo, ham kender vi også.“

„Hvordan ser han ud, hvordan er han?“

„Han ser godt ud, og han er en flink fyr. Har I læst hans sange?“ spurgte jeg.

„Om vi har læst dem! Ja, det har vi rigtignok, til julen gav vi præsten et eksemplar af dem i julegave. Kunne vi bare få ham selv at se,“ svarede de.

„Det kan I sagtens, for her står han,“ sagde Mads Hansen.

Deres glæde var stor, og de rakte ham hånden.

J. Heltoft

„Men nu har vi stået skrifte for jer,“ sagde han, „nu vil vi vide, hvem I er.“

„Vi! Vi er tre søstre, som lever ugifte sammen. Kommer I forbi igen på tilbagevejen?“ — Ja, det gjorde vi da. De bad os besøge dem, men vor tid var knap, vi kunne ikke tage mod indbydelsen. Vi skiltes fra de tre venlige kvinder.

NOTER

Mads Hansen (1834—80) havde en gård, som han overtog efter sin fader. Skuffelsen over Danmarks nederlag 1864 gav stødet til det åndelige gennembrud, som er skildret i »Opvåvni« (Fo ajle di små blomster). Han havde et ukueligt håb til Danmarks fremtid og blev derfor virksom for et folkeligt arbejde. For at modvirke skadelige og indholdsløse fornøjelser hos egnens unge oprettede han en sangforening, hvor man ikke alene dyrkede sangen, men også samledes om foredrag og opførelse af dilettantstykker, af hvilke han selv skrev nogle. Han var især virksom for skyttesagen og skrev flere sange, bl. a. »Til våben, brødre, tag bøssen fat« og »I vor barndom vi hørte kartovernes brag«, der medvirkede til at skabe interesse for sagen. Sammen med Peder R. Møller arbejdede han desuden for oprettelse af en højskole i Sydbyn. Deres formål med turen til København 1867 var at finde en forstander til denne skole. Skolebestyrer Chr. Bredsdorff, København, ønskede ikke at bryde op fra den stilling, han havde. De besøgte nu forfatteren, lærer Anton Nielsen i Munkebjergby ved Sorø, som Mads Hansen havde sendt sin digtsamling til. Samtalen medførte, at Anton Nielsen tog afsked som lærer og 1868 blev forstander for Vesterskerninge højskole, der senere blev flyttet til Ollerup.

Peder R. Møller (1848—1926) blev som ung påvirket af Mads Hansen og begyndte tidligt at skrive digte og småfortællinger. Det var dog først med skuespillet »Under hammeren«, der 1883 blev opført på Dagmar-teatret, at han vakte opmærksomhed i en større kreds. Senere fulgte »En vilje«, »En skærsild« og »Isen brydes«, der alle er spillet på Folketeatret. Foruden levnedstegningen af Mads Hansen har han udgivet erindringer.

„Ellepiger“

Frederikskilde kro: De tre ret unge fynboer har således mødt de tre noget aldrende sjællandske kvinder nord for denne kro, altså i Lyngesogn. Kroen, der nu er nedlagt, lå over for Frederikskilde på den anden side landevejen.

J. Heltoft.